

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 24. martā
(OR. en)

7301/21

SOC 154
EMPL 110
ECOFIN 273
EDUC 98

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepri. dok. Nr.:	ST 6240/1/21 REV 1
Temats:	Padomes secinājumi par 2021. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu (8. marts)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par 2021. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kuri apstiprināti 2021. gada 8. martā, izmantojot rakstisko procedūru.

Padomes secinājumi par 2021. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu

1. ATZĪMĒJOT, ka Covid-19 pandēmija ir apvērsusi otrādi sešu gadu pozitīvo nodarbinātības pieauguma tendenci un spēcīgi ietekmējusi darba tirgus rādītājus Eiropas Savienībā. Paredzams, ka palielināsies nabadzība, padziļināsies nevienlīdzība un tiks kavēta sociālā kohēzija. Tā nesamērīgi ir ietekmējusi darba ņēmējus nestandarta nodarbinātības veidos, piemēram, pagaidu darbiniekus, jauniešus, migrantu izcelsmes personas, darba ņēmējus viesmīlības nozarē, kultūras un izklaides nozarēs un dažu profesionālo pakalpojumu nozarēs.
2. ATZINĪGI VĒRTĒJOT ātro un izlēmīgo reakciju dalībvalstu un ES līmenī, jo īpaši ievērojama finansējuma mobilizāciju saīsināta darba laika shēmu atbalstam un citiem pasākumiem, kas paredzēti, lai saglabātu nodarbinātību un ierobežotu ienākumu zudumu. UZSVEROT ieguldījumu, ko sniedz Eiropas pagaidu atbalsta instruments bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*). ATZINĪGI VĒRTĒJOT gan sociālo partneru aktīvu iesaisti šajā kontekstā, gan pilsoniskās sabiedrības organizāciju centienus atbalstīt visneaizsargātākās personas.
3. ATGĀDINOT savus secinājumus par 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijas nodarbinātības un sociālajiem aspektiem un jo īpaši to, ka Eiropas pusgads joprojām ir efektīvs koordinācijas instruments, lai nodrošinātu dalībvalstu reformu programmu saskaņotību, un ka Eiropas sociālo tiesību pīlāram arī turpmāk vajadzētu būt kā virzienrādītājam augšupējai konverģencei virzībā uz labākiem darba un dzīves apstākļiem Eiropā, virzot nodarbinātības un sociālās politikas koordināciju ES līmenī, pienācīgi ņemot vērā attiecīgās kompetences.
4. UZSVEROT, ka Atveseļošanas un noturības mehānisms sniegs plaša mēroga finansiālu atbalstu reformām un investīcijām, kuru mērķis ir atbalstīt darbvietu radīšanu un padarīt ES ekonomiku, sabiedrību un veselības aprūpes sistēmas noturīgākas un labāk sagatavotas divējādaī zaļajai un digitālajai pārkārtošanai, tādējādi veicinot investīcijas cilvēkos un paātrinot ekonomikas un sociālo atlabšanu.

5. UZSVEROT, ka 2021. gada vienotais nodarbinātības ziņojums, nodarbinātības pamatnostādņu īstenošanas pārraudzība un Eiropas sociālo tiesību pīlāram pievienotā sociālo rezultātu pārskata rezultātu izklāsts var palīdzēt dalībvalstīm apzināt attiecīgās reformu un investīciju prioritārās jomas, arī ņemot vērā atbalstu no ES finansējuma, tostarp no jaunā Atveseļošanas un noturības mehānisma.
6. ATZĪSTOT, ka saīsināta darba laika shēmu un citu nodarbinātības saglabāšanas pasākumu ātra pieņemšana vienlaikus ar aktivitātes līmeņa pazemināšanos ir ierobežojusi bezdarba līmeņa pieaugumu kopš pandēmijas uzliesmojuma. UZSVEROT, ka saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem būtu jāpaliek spēkā tik ilgi, cik nepieciešams. UZSVEROT, ka, tiklīdz apstākļi to ļauj, ar politiku būtu jāatbalsta darbaspēka pārorientēšana (piemēram, izmantojot prasmju pilnveides/pārkvalifikācijas shēmas un labi izstrādātus darbā pieņemšanas stimulus), jo īpaši uz zaļās un digitālās ekonomikas darbvietām, vienlaikus aizsargājot darba ņēmējus pārejas laikā. NORĀDOT, ka, lai atbalstītu darba meklētājus pārejā uz jaunu darbvietu, svarīgi ir nodrošināt adekvātus samērīga ilguma bezdarbnieka pabalstus, kas ir pieejami visiem bezdarbniekiem, tostarp tiem, kuri iepriekš bija nodarbināti saskaņā ar nestandarta darba līgumiem.
7. UZSVEROT, ka efektīva aktīva darba tirgus politika ir būtiska, lai atbalstītu taisnīgu un iekļaujošu atlabšanu. IZCEĻOT reformu un investīciju nozīmi aktīvā darba tirgus politikā un valsts nodarbinātības dienestos, lai sniegtu efektīvu individualizētu palīdzību darba meklētājiem, tostarp izmantojot digitālus risinājumus un apvienojot šo atbalstu ar sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem.
8. ATZĪMĒJOT, ka Covid-19 pandēmija ir nesamērīgi ietekmējusi neaizsargātās grupas, tostarp digitālo prasmju trūkuma dēļ. NORĀDOT, ka mērķtiecīga darba tirgus politika, aktīva iekļaušana un izglītības un apmācības pasākumi varētu aizsargāt un uzlabot visneaizsargātāko personu situāciju.

9. UZSVEROT jauniešu bezdarba straujo pieaugumu un to jauniešu skaita straujo pieaugumu, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, kam, visticamāk, būs ilgstoša ietekme uz viņu darba tirgus izredzēm. UZSVEROT, ka tāpēc būtu nepieciešams pastiprināt reformas un investīcijas valsts nodarbinātības dienestos, kā arī īstenot aktīvu darba tirgus politiku un izglītības un apmācības sistēmas, – ar mērķi sniegt integrētus politikas risinājumus jauniešiem un uzlabot viņu prasmes, tostarp atbalstot kvalitatīvas mācekļības un stažēšanās iespējas. ATZĪSTOT, ka Padomes ieteikuma "Tilts uz darbvietām – Garantijas jauniešiem pastiprināšana" īstenošana var sniegt būtisku ieguldījumu, lai pastiprinātu jauniešiem pieejamo visaptverošo atbalstu nodarbinātībai.
10. ATZĪMĒJOT, ka dzimumu nodarbinātības un darba samaksas atšķirību novēršanai ir vajadzīgi turpmāki centieni un ka Covid-19 krīze vēl vairāk saasina riskus sievietēm mazāk apmaksātās nozarēs un profesijās. UZSVEROT, ka šajā sakarībā sieviešu dalību darba tirgū varētu palielināt ar reformām un investīcijām, jo īpaši agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē, ilgtermiņa aprūpes pakalpojumos, darba un privātās dzīves līdzsvara politikā un darba samaksas pārskatāmībā, kā arī ar nodokļu un pabalstu sistēmu korekcijām, kas paredzētas, lai novērstu šķēršļus sieviešu iesaistei darba tirgū.
11. UZSVEROT, ka, lai samazinātu darba tirgus segmentāciju, veicinātu taisnīgus darba apstākļus un izskaustu nodarbinātu personu nabadzību, ir svarīgi novērst darba attiecības, kas rada nestabilus darba apstākļus, un nodrošināt atbilstīgus stimulus darbā pieņemšanai ar beztermiņa darba līgumiem, vienlaikus veicinot adekvātu minimālo algu un piekļuvi sociālajai aizsardzībai. NORĀDOT, cik svarīgi ir ieguldīt drošā un labi pielāgotā darba vidē un elastīgā darba režīmā, kas atbalsta darba ņēmējus un attur no nedeklarēta darba, jo īpaši ņemot vērā krīzi.

12. ATZĪSTOT, ka, reaģējot uz krīzi, apspriešanās ar sociālajiem partneriem aizvien bijusi plaša tajās dalībvalstīs, kurās jau bija labi attīstītas sociālā dialoga struktūras, savukārt citās dalībvalstīs krīze ir sarežģījusi sociālo partneru līdzdalību, kas bija ierobežota jau pirms ārkārtas situācijas veselības jomā. UZSVEROT, ka sociālais dialogs un sociālo partneru un citu attiecīgo ieinteresēto personu, jo īpaši pilsoniskās sabiedrības organizāciju, iesaistīšana valsts atveseļošanas un noturības plānu izstrādē un īstenošanā var būtiski veicināt efektīvus politikas pasākumus un ekonomikas atlabšanu.
13. ATZĪSTOT, ka bērnu un jauniešu no nelabvēlīgām sociālekonomiskām grupām zemā līdzdalība izglītībā un apmācībā un sliktāki izglītības rezultāti joprojām ir būtiskas problēmas, kas var ilgtermiņā ietekmēt viņu līdzdalību sabiedrībā, integrāciju darba tirgū un karjeras izredzes. ATZĪMĒJOT, ka pārvietošanās ierobežojumu laikā ieviestā tālmācība, iespējams, ir saasinājusi šos trūkumus. UZSVEROT, ka prasmīgu darbinieku trūkums ir būtisks šķērslis investīcijām uzņēmumos un ka pieaugušie ar zemāku kvalifikāciju ievērojami mazāk piedalās pieaugušo izglītībā, lai gan viņiem tā ir visvairāk nepieciešama. NORĀDOT, ka joprojām trūkst padziļinātu digitālo prasmju, jo īpaši sieviešu vidū. UZSVEROT, ka kvalifikācijas celšana un pārkvalifikācija, jo īpaši digitālo un zaļo prasmju jomā, tostarp skolotājiem un pasniedzējiem, kopā ar reformām un investīcijām, kuru mērķis ir uzlabot piekļuvi izglītībai un apmācībai un mazināt nevienlīdzību izglītības jomā, ir priekšnosacījumi digitālās un zaļās pārkārtošanās atbalstam un iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes veicināšanai.
14. ATZĪMĒJOT, ka nabadzības vai sociālās atstumtības rādītāju samazināšanās turpinājās 2019. gadā, lai gan lēnākā tempā nekā iepriekšējos gados. ATZĪSTOT, ka Covid-19 krīze un ar to saistītais gaidāmais bezdarba un neaktivitātes pieaugums, visticamāk, negatīvi ietekmēs nabadzības vai sociālās atstumtības rādītājus.

15. UZSVEROT, ka minimālo ienākumu aizsardzībai, ko papildina aktivizēšanas un atbalsta pakalpojumu sniegšana, ir būtiska nozīme nabadzības un sociālās atstumtības riska mazināšanā šajā krīzē, un tādējādi tā atbalsta visnelabvēlīgākajā situācijā esošās sabiedrības grupas gan šobrīd, gan nākotnē. UZSVEROT, ka saskaņā ar Padomes secinājumiem par minimālo ienākumu aizsardzības stiprināšanu nolūkā apkarot nabadzību un sociālo atstumtību Covid-19 pandēmijas laikā un pēc tās ir jānovērš pastāvošie trūkumi attiecībā uz atbalsta pakalpojumu pieejamību, adekvātumu un sniegšanu.
16. NORĀDOT, ka ienākumu nevienlīdzība joprojām ir nopietna problēma visā ES. ATZĪMĒJOT, ka pēdējos gados ienākumu nevienlīdzība ienākumu sadales skalas apakšdaļā ir palielinājusies vairāk nekā augšdaļā. UZSVEROT, ka, neraugoties uz veiktajiem pasākumiem, krīzes rezultātā nevienlīdzība visās tās izpausmēs, visticamāk, palielināsies. UZSVEROT, ka ienākumu nevienlīdzības novēršanai ir vajadzīgas reformas dažādās politikas jomās, tostarp nodokļu un pabalstu sistēmu izstrādē, algas noteikšanas mehānismos, iekļaušanas veicināšanā izglītībā un apmācībā (sākot no agra vecuma) un piekļuves nodrošināšanā ikvienam cenas ziņā pieejamiem un kvalitatīviem pakalpojumiem. ATGĀDINOT, ka politikas reformas būtu jāpapildina ar lielāku uzsvaru uz ienākumu sadales ietekmes novērtēšanu, tostarp attiecībā uz politiku, kas atbalsta zaļo un digitālo pārkārtošanos.
17. UZSVEROT – ir paredzams, ka krīze nesamērīgi ietekmēs konkrētas neaizsargātās grupas, jo īpaši bērnus, personas ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkus un personas ar migrantu izcelsmi. ATGĀDINOT, ka visā ES pastāvīgi ir plaši izplatīta bērnu nabadzība vai sociālā atstumtība. UZSVEROT, ka agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes, mājokļu un veselības aprūpes nodrošināšana ir svarīgi faktori nabadzības novēršanā un izskaušanā un bērnu labklājības veicināšanā. IZCEĻOT nepieciešamību pēc iekļaujošas izglītības, veselības aprūpes pieejamības un iekļaujoša darba tirgus politikas, kas ir pienācīgi pielāgotas personu ar invaliditāti vajadzībām. UZSVEROT, ka migrantu izcelsmes personu un bēgļu integrācijai ir vajadzīga integrēta pieeja, sasaistot apmācību un prasmju uzlabošanu ar nodarbinātības iespējām un piekļuvi pakalpojumiem, jo īpaši sociālajam atbalstam, veselības aprūpei un mājokļiem.

18. ATZĪSTOT krīzes smago ietekmi uz bezpajumtniekiem un personām, kas saskaras ar mājokļa zaudēšanu. ATGĀDINOT, ka integrētas pieejas, kas ietver profilaksi, ātru piekļuvi pastāvīgiem mājokļiem vai mājokļu atbalstu, un atbalsta pakalpojumu sniegšanu, būtu jāapvieno ar investīcijām dzīvojamās ēkās un sociālajos mājokļos, lai pienācīgi risinātu bezpajumtniecības un atstumtības mājokļa jomā problēmu.
19. ATZĪSTOT, ka pašreizējā krīze rada sarežģījumus sociālās aizsardzības sistēmām, jo īpaši attiecībā uz to spēju nodrošināt adekvātus ienākumus un piekļuvi cenas ziņā pieejamiem un kvalitatīviem pakalpojumiem visiem, kam tie ir nepieciešami. UZSVEROT vajadzību turpināt uzlabot pašnodarbināto personu un nestandarta nodarbinātībā iesaistīto darba ņēmēju sociālo aizsardzību saskaņā ar Padomes ieteikumu par piekļuvi sociālajai aizsardzībai.
20. ATZĪSTOT, ka Covid-19 pandēmija ir izvirzījusi priekšplānā nepieciešamību stiprināt veselības aprūpes sistēmas, uzlabot to efektivitāti un noturību un nodrošināt piekļuvi pienācīgai veselības aprūpei. ATZĪMĒJOT, ka ir vajadzīgas turpmākas investīcijas labi apmācītā darbaspēkā, koordinācijas uzlabošanā starp stacionāro aprūpi, ambulatoro aprūpi un primāro veselības aprūpi, kā arī veselības veicināšanā un slimību profilaksē, lai veselības aprūpes sistēmas padarītu noturīgākas pret ārkārtas situācijām veselības jomā un samazinātu nevienlīdzību veselības jomas rezultātos.
21. ATZĪSTOT, ka Covid-19 pandēmija ir parādījusi arī nepieciešamību palielināt ilgtermiņa aprūpes sistēmu noturību. ATZĪSTOT, ka pienācīgas, cenas ziņā pieņemamas un kvalitatīvas ilgtermiņa aprūpes pieejamībai, jo īpaši aprūpei mājās un uz kopienas balstītiem pakalpojumiem, kā arī neformālo aprūpētāju atbalstam un preventīviem pasākumiem, lai samazinātu pieprasījumu pēc ilgtermiņa aprūpes, vajadzētu būt prioritātei, ņemot vērā Eiropas iedzīvotāju novecošanu, nepieciešamību palielināt sieviešu līdzdalību darba tirgū un vajadzību novērst krīzes izceltos trūkumus aprūpes sniegšanā.

22. ATZĪMĒJOT, ka, ņemot vērā demogrāfiskās pārmaiņas, ar pensiju reformām būtu jāturpina uzlabot pensiju sistēmu adekvātumu, ilgtspēju un iekļautību. UZSVEROT, ka minētās reformas būtu jāatbalsta ar aktīvu vecumdienu stratēģijām un citiem pasākumiem, kas veicina ilgāku darba dzīvi, kā arī ar politiku, kuras mērķis ir samazināt sieviešu un vīriešu pensiju atšķirības un pensiju atšķirības darba ņēmējiem nestandarta nodarbinātības veidos.

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

23. AICINA dalībvalstis – saskaņā ar to attiecīgajām kompetencēm, ņemot vērā valstu apstākļus un ievērojot sociālo partneru lomu un autonomiju – rīkoties, lai risinātu nodarbinātības, prasmju un sociālās politikas problēmas, kas apzinātas 2021. gada vienotajā nodarbinātības ziņojumā, un ņemot vērā iespējamo atbalstu no ES resursiem, tostarp no jaunā Atveseļošanas un noturības mehānisma un kohēzijas politikas finansējuma.
24. AICINA dalībvalstis izmantot datus, ko sniedz saskaņotie pārraudzības rīki, piemēram, sociālo rezultātu pārskats, Nodarbinātības pārraudzības instruments un Sociālās aizsardzības pārraudzības instruments, kā arī salīdzinošās vērtēšanas sistēmas, lai virzītu savas reformas un investīcijas un turpinātu centienus panākt augšupēju konvergenci.
25. AICINA Komisiju nodrošināt, ka nodarbinātības un sociālie jautājumi tiek pienācīgi ņemti vērā, novērtējot ES un dalībvalstu politikas jomas, jo īpaši saistībā ar pielāgoto 2021. gada Eiropas pusgadu un valstu atveseļošanas un noturības plāniem.
26. AICINA Komisiju sadarboties ar Nodarbinātības komiteju (*EMCO*) un Sociālās aizsardzības komiteju (*SPC*) saistībā ar gaidāmo rīcības plānu par Eiropas sociālo tiesību pīlāru, tostarp nolūkā kopīgi izstrādāt ES pamatmērķus un atjaunināt pārraudzības rīkus, jo īpaši sociālo rezultātu pārskatu, lai nākamajā desmitgadē nodrošinātu vērienīgu nodarbinātības un sociālās politikas stratēģisko satvaru.